

עין משפט
גרי מצוה

סמא מיי' פ"ג מהל' בית המדרש הגדול:
בבב ב מיי' פ"ה הל' צ"ג:
גבג ג מיי' פ"ה מהל' תמידין ומספין הל' צ"ג:
גבד ד מיי' פ"ה פ"ה מהל' יהי"ב:
גבה ו מיי' פ"ה מהל' מהלכות תמידין ומספין הלכה פ"ג:

→

תורה אור השלם

- ראמבר ז"ל אל משה פסל לך שני לוחות אבנים קראשנים ובהתביר על הלוחות את התקנים אשר היו על הלוחות הראשונים אשר שברתי: שמואל א
- ובקולת היום וישלם גם נביא עמך לילה ודמיתו הושע ד ה אפוקי:
- רק הושע לך ישמר נפשו מאד פן תישבח את הדברים את אשר ראו עיניו ופן יסדרו מלכך כל בני יחיד ורודפתם לגדור ולבני גדיה:

- דברים ד ט ונתת על השלחן שלם פנים לפני תמיד:

שמואל ב ה
א כה' לשום לחם חס ציום הלקחמו ריב"ל אמר אין מוכרין מעשה נסים משמע דכולה סוגיא אשולמנות של אולם קיימת דמיוממים ללחם **א** ולא אשולמנות דצית המטבחים וצמערבו של כבש חלום אחד של שייש ואחד שניש חלום אחד של שייש ואחד של זהב ואמר בגמ' **א** תני של כסף **א** [היון ר' אחא ור' מיישא ומנו ציה משום רב שמואל בר רב יצחק לית כאן של כסף מפני שהוא מרתמי לא **א** **א** כדון מני זה אחד מן הנסים שהיו במקדש שכשם שהיו מניחין אותו חס כן מוציין אותו חס שנאמר (שמואל א

- לשום לחם חס ציום הלקחמו ריב"ל אמר אין מוכרין מעשה נסים משמע דכולה סוגיא אשולמנות של אולם קיימת דמיוממים ללחם **א** ולא אשולמנות דצית המטבחים וצמערבו של כבש חלום אחד של שייש ומיאה בכל הספרים כנוז חס במשה וצממכת תמיד מיימי לה צפרק לא כסף ואחד של זהב צשולמנות של אולם ואחד של זהב צלחם דלוי לומר דני היכי דליכא גם חלחם הי"ג אלאברים דלחם כן הוה ליה לאיתויי מתני' דמסקת אבות (פ"ה מ"ה) לא הסריח משמע

- דבר ז"ל אל משה פסל גם פנים חושב ודבר איש אל רעהו אשר יושב את הדברים ומשחרו יהושע בן נון נער אל ימשך ממוך וקאהל:

שמואל ג יא
א ואל הסיףך מפי צר רוב לא מוצק תחתיה ונתת שלחןך קלא דישך

איוב לו טז

→

מוסף רש"י

אשר לטון יישר (בימות סב.)
א חסוד שחטבו וסחמו על שריתן (שבח פ"ג)
א יישר ברוך ששברתי לנגדן שהיו מן המדיים עשה שהי עשה ע"ה הדברים והסמיכה דעמו דלעת פסוקים (בבב י"ג)
א כסוד הקוסם
א כל פסוק אוחו כפסוקא כליהה משמיס ואין אלם ואלה (תורה פ"ג)
א וארבעה כהנים נכבסין להילכ צבנת לכוורם
א הפסל שיש חסוד שחטבו עמיהם על שני שני בדיבין שתי פסות מלכות לנהיה דכתיבי (ויקרא טז) ונתת עליהם עמיהם לנהיה זהה מעדימין לפניהם שנים ליטול מן השלחן שני מדרים הטיעם ושגעים ליטול שני בדיבין השלחן היה נמוך אוחו מנחה תוערב ואלו עומין מיה ירוחם שלחן צמון ואלו עומין נגדו ליהום ורוחק ממנין דלעל דלן צטון עיניו שחטבו היה שחטבו במקמת סביב (ד' ג) בני חילוק לחם הפסל המסריח והמקמת והסולחם הנמכסין וילוקין כלפין מדי שילוף שטן נכסין ר' יוסי אומר אפי' אלו נוטלין מלה ומתקנין כולה מן השלחן ואלמה עשה מניחין ואלו אף היא היתה תמיד ומה אזי מתיים תמיד שלל לין כלחם ליה לחם ולכתיב לא קהלי וסבין ליה והדי ממדי לא מיקלי לכו מליה אלל התחלה ארמיית ומלח שחטבס עלן כלל לחם **א** ומ' ורבי יוסי דלמי כי שטיק והדי ממלח ימי מדיח הוא דלח מילתא הוא (שבח פ"ג)
א אפילו סילק את הישבה חף וז היתה מדיח ומכו מדיח שלל לין שלחן כלל לחם אלל לניגן עמיה על זה מלכ כל צמח של מללק (מגילה כ"א)

צמ:

צביטולה של תורה. כגון שמצטל תורה להולאת המת ולהכנסת כלה זהו יסודה כלומר מקבל שכר כאליו יושב ומייסדה ועוסק בה שנאמר אשר צברת ולא אמר ליה צלשון כעס שמע מינה הסיימה עמו דעת השכינה כשצטיל תורה ושיצין כיון דנמכוין לטובה **א**: **סקפה**. שלל יכול להעמיד גימטתו: **רק**. מיעוטו הוא: **נולה צארבעים**. לורת הולד לצארבעים יוס במקמת נדה (דף ג'): **מתנב' על פסח הציט**. אלל פסח ההיכל בכניסתו **א**) ולא היו מניחים אותו חס אלל להראותו שמעלין בקדש דעבשו ונימחו עט של שייש

יבול אפי"ו מחמת אונסו. משנה היא במקמת אבות (פ"ג מ"ח):

אחד של כסף. כרוז ספרים גרסיין על שייש וכן מוכח במקמת

שקלים פרק י"ג שופרות (דף ט'): דמני י"ג שולמנות היו במקדש ח' של שייש צבית המטבחים ושנים צמערבו של כבש אחד של שייש ואחד של כסף ושנים חלום אחד של שייש ואחד של זהב ואמר בגמ' **א** תני של כסף **א** [היון ר' אחא ור' מיישא ומנו ציה משום רב שמואל בר רב יצחק לית כאן של כסף מפני שהוא מרתמי לא **א** **א** כדון מני זה אחד מן הנסים שהיו במקדש שכשם שהיו מניחין אותו חס כן מוציין אותו חס שנאמר (שמואל א

א כה' לשום לחם חס ציום הלקחמו ריב"ל אמר אין מוכרין מעשה נסים משמע דכולה סוגיא אשולמנות של אולם קיימת דמיוממים ללחם **א** ולא אשולמנות דצית המטבחים וצמערבו של כבש חלום אחד של שייש ומיאה בכל הספרים כנוז חס במשה וצממכת תמיד מיימי לה צפרק לא כסף ואחד של זהב צשולמנות של אולם ואחד של זהב צלחם דלוי לומר דני היכי דליכא גם חלחם הי"ג אלאברים דלחם כן הוה ליה לאיתויי מתני' דמסקת אבות (פ"ה מ"ה) לא הסריח משמע

צצר הקודש מעולם וצקונטי' משמע כגירסא צממני' דהלכ על שייש **א** וצגמ' צברייתא של כסף **א** ופי' חס צקונטרס צגמרא דהאי דקרי לה צברייתא כסף היא צרייתא דשקלים ופלוגמא דלמאי היא והא דפריך במקמת תמיד (דף ג'): **מנדי** אין עניות במקוס עשירות אמאי עבדי דשיש יעבדו דכפסא והדעה ומשני **א** שמואל בר רב יצחק מפני שמרתמי אכולהו פריך ור' שמואל בר צר יצחק לטעמיה דשיש להכי במקמת שקלים (דף י"א): **מהו צצמוד** דגורו עליה ולעלי פירשמי צריס

לא יהו ע"דך חובה. כלדס שיש לו חוב ואומר ממי אפרענו ואפטור כך לא יאמר אשנה פרק אחד ואפטור שאי אתה רשאי לפטור את עצמן ממי כי פירש צקונטרס עוד יש לפרש לא יהו עליך חובה שלא מעסוק אלל צנה ואי אתה רשאי לפטור עצמן ממן שלא מעסוק צנן כלל אלל יפה תלמוד מורה עס דרך ארך אי נמי לא יהו עליך חוב ללמוד כל המורה דמנין במקמת אבות (פ"ג מ"ו) לא עליך המללכה לגמור ולא אתה צן חוויין ליצטל:

שמואלין

אסור לאומרו בפני עמי הארץ ורבא אמר מצוה לאומרו בפני עמי הארץ **א** שאל בן דרמה בן אחותו של ר' אפילו לא שנה אדם אלא פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית קיים מצות

א לא ימוש ספר התורה הזה מפוך והגית בו יומם וליילה צא וכדוק שעה שאינה לא מן היום ולא מן הלילה ולמוד בה חכמת וינית ופליגא דר' שמואל בר נחמני דאמר ר' שמואל בר נחמני א"ר יונתן פסוק זה אינו לא

חובה ולא מצוה אלא ברכה ראה הקב"ה את יהושע שרבריו תורה חביבים עליו ביותר שנאמר **א** ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל אמר לו הקדוש ברוך הוא יהושע כל כך חביבין עליך דברי תורה לא ימוש ספר התורה הזה מפוך תנא דבי ר' ישמעאל דברי תורה לא יהו עליך חובה ואי אתה רשאי לפטור עצמך מהן אמר חוקיה מאי דכתיב **א** וישך מפי צר רחב לא מוצק תחתיה בוא וראה שלא כבודת הקדוש ברוך הוא מרת בשר ודם מרת בשך ודם **א** אדם מסית את חבריו מרדכי חיים לדרכי מיתא והקדוש ברוך הוא מסית את האדם מרדכי מיתה לדרכי חיים שנאמר ואף הסיתך מפי צר מגיהנם שפיה צר **א** שעשנה צבור בתוכה

שתי הלחם פרק אחד עשר מנחות

שבטיולה של תורה זהו יסודה דכתיב **א** אשר שברת **א** אמר לו הקב"ה למשה יישר כהך ששברת ואמר **א** ריש לקיש תלמוד חכם שסרה אין מבויין אותו כפרהסיא שנאמר **א** וכשלת היום וכשל גם נביא לילה ככהו כליהה ואמר ריש לקיש כל **א** המשכח דבר אחד מתלמודו עובר בלאו שנאמ' **א** השמר לך ושמוך נפשך מאד פן תשכח את הדברים וברד' אבין אמר ר' אילעא **א** דאמר רבי אבין אמר ר' אילעא כל מקום שנאמר השמר פן ואל אינו אלא לא תעשה רבינא אמר **א** השמר ופן שני לאוין יניגהו רב נחמן בר יצחק אמר בשלשה לאוין שנאמר השמר לך

ושמור נפשך מאוד פן תשכח את הדברים **א** יבול אפי"ו מחמת אונסו ת"ל **א** ופן יסורו מלבבל כפסידים מלכוו הכתוב מדבר רבי דוסתאי **א** בר' ינאי אמר יבול אפילו תקפה עליו משנתו ת"ל רק ר' יוחנן ור' אלעזר דאמרי תרוייהו תורה ניתנה בארבעים ונשמה נוצרה בארבעים כל המשמר תורתו נשמתו משתמרת וכל שאינו משמר את התורה אין נשמתו משתמרת תנא דבי רבי ישמעאל מושל **א** לאדם ששמר צפור דרוו לעברו אמר כמדומה אתה שאם אתה מאבדה שאני נוטל ממך איסר בדמיה שמתוך אבדי נוטל ממך: **מתנב' א** שני **א** שולחנות היו באולם מבפנים על פתח הבית אחד של שייש ואחד של זהב על של שייש נותנים לחם הפנים בכניסתו ועל של זהב ביציאתו **א** שמעלין בקודש ולא מורדין ואחד של זהב מבפנים שעליו לחם הפנים תמיד **א** וארבעה יבהנים נכנסין שנים בידם שני סדרים ושנים בידם שני בויבין וארבעה מקדימין לפניהם שנים ליטול שני סדרים ושנים ליטול שני בויבין המכונים עומדים בצפון ופניהם לדרום והמוציין עומדים בדרום ופניהם של זה אלו מושכין ואלו מניחין וטפחו של זה **א** כנגד טפחו של זה שנאמר **א** לפני תמיד ר' יוסי אומר אפי' אלו נוטלין ואלו מניחין אף **א** היא היתה תמיד **א** דיצאו ונתגום על שלחן הזהב שהיה באולם הקמירו הבויבין **א** והחלות מתחלקות לכהנים יהל יום כיפורים להיות בערב שבת ישעיר של יום הכפורים נאכל לערב והבבליים אוכלין אותו כשהוא חי מפני שדעתן יפה: **גמ'** **א** תניא רבי יוסי אומר אפי' סילק את הישנה שחרית וסידר את החדשה ערבית אין בכך כלום אלא מה אני מקיים לפני תמיד שלא ילין שלחן בלא לחם א"ר אמי מדבריו של ר' יוסי גלמוד

אפילו לא שנה אדם אלא פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית קיים מצות **א** לא ימוש ספר התורה הזה מפוך והגית בו יומם וליילה צא וכדוק שעה שאינה לא מן היום ולא מן הלילה ולמוד בה חכמת וינית ופליגא דר' שמואל בר נחמני דאמר ר' שמואל בר נחמני א"ר יונתן פסוק זה אינו לא חובה ולא מצוה אלא ברכה ראה הקב"ה את יהושע שרבריו תורה חביבים עליו ביותר שנאמר **א** ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל אמר לו הקדוש ברוך הוא יהושע כל כך חביבין עליך דברי תורה לא ימוש ספר התורה הזה מפוך תנא דבי ר' ישמעאל דברי תורה לא יהו עליך חובה ואי אתה רשאי לפטור עצמך מהן אמר חוקיה מאי דכתיב **א** וישך מפי צר רחב לא מוצק תחתיה בוא וראה שלא כבודת הקדוש ברוך הוא מרת בשר ודם מרת בשך ודם **א** אדם מסית את חבריו מרדכי חיים לדרכי מיתא והקדוש ברוך הוא מסית את האדם מרדכי מיתה לדרכי חיים שנאמר ואף הסיתך מפי צר מגיהנם שפיה צר **א** שעשנה צבור בתוכה

צבית מנה עמו דעת השכינה כשצטיל תורה ושיצין כיון דנמכוין לטובה **א**: **סקפה**. שלל יכול להעמיד גימטתו: **רק**. מיעוטו הוא: **נולה צארבעים**. לורת הולד לצארבעים יוס במקמת נדה (דף ג'): **מתנב' על פסח הציט**. אלל פסח ההיכל בכניסתו **א**) ולא היו מניחים אותו חס אלל להראותו שמעלין בקדש דעבשו ונימחו עט של שייש

שבטיולה של תורה זהו יסודה כלומר מקבל שכר כאליו יושב ומייסדה ועוסק בה שנאמר אשר צברת ולא אמר ליה צלשון כעס שמע מינה הסיימה עמו דעת השכינה כשצטיל תורה ושיצין כיון דנמכוין לטובה **א**: **סקפה**. שלל יכול להעמיד גימטתו: **רק**. מיעוטו הוא: **נולה צארבעים**. לורת הולד לצארבעים יוס במקמת נדה (דף ג'): **מתנב' על פסח הציט**. אלל פסח ההיכל בכניסתו **א**) ולא היו מניחים אותו חס אלל להראותו שמעלין בקדש דעבשו ונימחו עט של שייש

שבטיולה של תורה זהו יסודה כלומר מקבל שכר כאליו יושב ומייסדה ועוסק בה שנאמר אשר צברת ולא אמר ליה צלשון כעס שמע מינה הסיימה עמו דעת השכינה כשצטיל תורה ושיצין כיון דנמכוין לטובה **א**: **סקפה**. שלל יכול להעמיד גימטתו: **רק**. מיעוטו הוא: **נולה צארבעים**. לורת הולד לצארבעים יוס במקמת נדה (דף ג'): **מתנב' על פסח הציט**. אלל פסח ההיכל בכניסתו **א**) ולא היו מניחים אותו חס אלל להראותו שמעלין בקדש דעבשו ונימחו עט של שייש

שבטיולה של תורה זהו יסודה כלומר מקבל שכר כאליו יושב ומייסדה ועוסק בה שנאמר אשר צברת ולא אמר ליה צלשון כעס שמע מינה הסיימה עמו דעת השכינה כשצטיל תורה ושיצין כיון דנמכוין לטובה **א**: **סקפה**. שלל יכול להעמיד גימטתו: **רק**. מיעוטו הוא: **נולה צארבעים**. לורת הולד לצארבעים יוס במקמת נדה (דף ג'): **מתנב' על פסח הציט**. אלל פסח ההיכל בכניסתו **א**) ולא היו מניחים אותו חס אלל להראותו שמעלין בקדש דעבשו ונימחו עט של שייש

שבטיולה של תורה זהו יסודה כלומר מקבל שכר כאליו יושב ומייסדה ועוסק בה שנאמר אשר צברת ולא אמר ליה צלשון כעס שמע מינה הסיימה עמו דעת השכינה כשצטיל תורה ושיצין כיון דנמכוין לטובה **א**: **סקפה**. שלל יכול להעמיד גימטתו: **רק**. מיעוטו הוא: **נולה צארבעים**. לורת הולד לצארבעים יוס במקמת נדה (דף ג'): **מתנב' על פסח הציט**. אלל פסח ההיכל בכניסתו **א**) ולא היו מניחים אותו חס אלל להראותו שמעלין בקדש דעבשו ונימחו עט של שייש

שבטיולה של תורה זהו יסודה כלומר מקבל שכר כאליו יושב ומייסדה ועוסק בה שנאמר אשר צברת ולא אמר ליה צלשון כעס שמע מינה הסיימה עמו דעת השכינה כשצטיל תורה ושיצין כיון דנמכוין לטובה **א**: **סקפה**. שלל יכול להעמיד גימטתו: **רק**. מיעוטו הוא: **נולה צארבעים**. לורת הולד לצארבעים יוס במקמת נדה (דף ג'): **מתנב' על פסח הציט**. אלל פסח ההיכל בכניסתו **א**) ולא היו מניחים אותו חס אלל להראותו שמעלין בקדש דעבשו ונימחו עט של שייש

שבטיולה של תורה זהו יסודה כלומר מקבל שכר כאליו יושב ומייסדה ועוסק בה שנאמר אשר צברת ולא אמר ליה צלשון כעס שמע מינה הסיימה עמו דעת השכינה כשצטיל תורה ושיצין כיון דנמכוין לטובה **א**: **סקפה**. שלל יכול להעמיד גימטתו: **רק**. מיעוטו הוא: **נולה צארבעים**. לורת הולד לצארבעים יוס במקמת נדה (דף ג'): **מתנב' על פסח הציט**. אלל פסח ההיכל בכניסתו **א**) ולא היו מניחים אותו חס אלל להראותו שמעלין בקדש דעבשו ונימחו עט של שייש

מסורת הש"ס

א) שנת פ. בימות סב. צ"ב יד.
ב) ותיק ח. ע"פ א. לעיל לו:
ג) ותיק ק. מסת י. פסטה ה. ע"פ ע"ה.
ד) אבות דרבי סיב. א) אבות פ"ג מ"ח ע"ש לע"פ א.
ה) אבות דר' נחן פסידן. א) עוקלים פ"ו מ"ד (תמיד לל).
ו) לעיל עמוד א ש"פ א.
ז) לעיל ו. שנת קנ"ג.
ח) וספ ופי' חס' גמ' א.
ט) מגילה כ"א.
י) וספספא פ"ה א"ר י"ג.
יא) מדרס ט"ג.
יב) וספספא דלמי ע"פ פ"ה ד"ג ע"ש.
יג) שרף לעמ' גמ' א.
יד) וספ ופי' ע"ה.
טו) י"ג.
טז) כדון מני.
יז) לל חללן חללן דנעצברי על כבש סהיה תיורה.
יח) ותמיד כצרימה י"א.
יט) ספ פ"ו כן צמנוקס דהאי דקרי.
כ) ח"י ע"ש צ"ע פירש"י לעיך.

→

הגהות הב"ח

א) ד"ה פ"ח פ"ח וכו' ואלו חיי מניחין יצ"ב וצממך דל לא מ"ב פירש תפסד ומניחין לפסח עמון וכן נראה משמע חס מפני שהא ומניח ומתעטף בלחם ח"י צ"ע ומניחין על לפסח עמון ועומת מעט על שלחן וק"ל:
ב) ד"ה לא וכו' דבר זה לא יא:

→

גליון הש"ס

גמ' א"ר יוחנן משום רשב"י.
כש"י וכו' ס"י כמו ס"ק פ' א"י.
מסוס ריש פ' ה"ה י"ג:

→

רבינו גרשום

ואית דאמר ויין מורדין והאי קרא פתח בויקס ומיפס בויקס:
שבטיולה של תורה זה הוא יסודה. קווימה כדאמר בטללין ח"ת להוצאת המת להכנסת כלה:
א"ר הקב"ה יישר כהך ששברתי. דרדש משה ק"ר כדפירש בימות א"ר ושלת היום ויבשל גם הביבא. היינו ת"ח:
כסודו לילה.
שיאה כבודו חביב עליך כדבורך:
יכול אפילו קפסה.
לחם הקפסה עליו הרבה בשנתו שאינו יכול להבינה וזהו מלכו בעל כרחו שאינו כבינה:
ת"ל רק משום זה:
שלא ילין לילה אחד בלא לחם.
דבר זה אסור לומר בפני עם הארץ.
כדי שלא יפסור עצמו בכך וימנעו מללמוד תורה:
מצוה לאומרו כדי שישחבו מלכו בר סבד כדי יקיים לא ימוש וישל קיבול שכו אילו למד יתור כי יש וכ"ש:
ואיכא דפירשני מצוה לאומרו בפני עם הארץ כי הכי דמחבבו ת"ח דהא מצול לפטור נפשיתו בק"ש שחורית וערבית ועפיק כולי וימא:
פסוק לא ימוש.
א"ר קאמר ליה לא שמוס חובה ולא שמוס מצוה אלא משום ברכה נאמר וברכו הקב"ה ליהושע ואמר לא ימוש:
דברי תורה לא יהו מעיך חובה.
שלא תאמר כיון שלמדתו הרי עשיתי חובתי ושכו אני פטור אלא כל שעה תפסוק בהן:

→

שימה מקובצת

א) כל ח"ח ששכח.
ב) אמר עובר בשני לאוין השמר ופן וחיבות שני לאוין [ניתן] מבחך:
ג) ופניהם.
ד) צפון:
ד) אף זה:
ה) טפחו:
ו) אף זה:
ז) והיכלים.
ח) ויבאו נאמן:
ט) הבויבין החלות:
י) חיבת אדם נמחק:
יא) צר כי שיהא עשנה:
יב) לטובה [עששת] משה קריח בעצמו מה פסח שאינו אלא מצוה אחת אמרה תורה כל בני נכר לא יאכל בו כל התורה כולה וכל ישראל כוונרים על אחת כמה וכמה כדאמרי' בפי' העל' ביבחרו י"ד סב ע"א:
יג) במתינו וחסיד ואחרי כה"ד המניסין:
יד) שפיר.
טו) מלחא דאותן המסדרין יהו בצפון:
טז) בלילי.
טז) שבת:
יז) שיש.
עלי חוב: